

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 86-260 Unisław
(zwanym dalej GOPS)**

sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 19, 23 i 24 stycznia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. ██████████ – p.o. Kierownika GOPS i p. ██████████ - asystenta rodziny oraz analizę prowadzonej dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575 z późn.zm.), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

GOPS w Unisławiu, realizujący ustawowe zadania wspierania rodziny, działa na podstawie Statutu z dnia 28 grudnia 2009 r., przyjętego Uchwałą Nr VII/51/09 Rady Gminy Unisław, w którym zmian dokonano kolejnymi Uchwałami: Nr XIX/146/12, Nr XV/112/16.

Powyższe dokumenty wskazują, iż GOPS realizuje zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, przy czym w dokumencie obowiązującym w 2016 r. wprowadzonym Zarządzeniem Nr 2/2016 Kierownika GOPS z dnia 4 stycznia 2016 r., nie uwzględniono stanowiska asystenta rodziny, a także nie wymieniono zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ponadto w podstawie prawnej działania GOPS nie wyszczególniono ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ustalono, iż GOPS realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na podstawie osobnego dokumentu, którym jest Uchwała Rady Gminy Nr XIX/145/12 z dnia 27 marca 2012 r.

Wójt Gminy Unisław Upoważnieniem nr OP.077.75.2012, z dnia 23 listopada 2012 r. upoważnił p. ██████████ do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny;*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań;*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny uchwalony został na lata 2013 – 2015. W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący zapewnienia kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie rodzicom i ich dzieciom wielowymiarowego wsparcia. Program pomimo założeń, nie został poddany wcześniejszej ewaluacji. Kolejny program opracowany na lata 2016-2020, nie spełnia kryterium czasowego.

W okresie objętym kontrolą p.o. Kierownika GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Zagadnienia zawarte zostały w sprawozdaniu rocznym z działalności GOPS za 2015 r., przyjętym uchwałą w dniu 31 marca 2016 r. W badanym dokumencie stwierdzono brak ewaluacji założeń przewidzianych na rok 2015.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2: *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny* .

Gmina zatrudnia obecnie 1 asystenta – p. ██████████ na umowę zlecenie od dnia 01.03.2016 r. Wcześniej obowiązki asystenta pełniły dwie osoby, które także miały możliwość podnoszenia kwalifikacji. Obecny asystent podnosi swoje kwalifikacje uczestnicząc w szkoleniach, konferencjach, warsztatach.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 4: *finansowanie:*

- *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające -*

W budżecie Ośrodka zostały zagwarantowane środki finansowe na szkolenia w celu umożliwienia pracownikom, w tym asystentowi rodziny podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Finansowanie kosztów związanych z funkcjonowaniem rodzin wspierających, z uwagi na brak rodzin – nie dotyczy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w formie Świetlicy Środowiskowej utworzonej na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy Unisław Nr 0050.62.2015 z dnia 8 września 2015 r. Świetlica funkcjonuje w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Gminie Unisław. Placówka znajduje się na terenie Zespołu Szkół w Unisławiu, realizując zadania opiekuńczo-wychowawcze oraz profilaktyczne.

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, socjalnego, rodzinnego, terapeutycznego). Specjaliści przyjmują mieszkańców w wyznaczone dni i godziny dyżurów w budynku Urzędu Gminy.

Przy Urzędzie Gminy pełni dyżur również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez p.o. Kierownika GOPS.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej. Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Asystent obejmował pomocą :

- w 2015 r. 12 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 11 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do 18 stycznia) 9 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Dokumentacja kadrowa asystenta zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż asystent rodziny posiada wymagane kwalifikacje, zgodne z art.12 ust. 1 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny. Ponadto w aktach osobowych są oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust.3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art.17 ust.4 ustawy asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Na podstawie rozmowy z asystentem stwierdzono dobrą znajomość środowisk objętych asystenturą. Asystent dokumentuje swoją pracę poprzez: arkusz diagnostyczny oceny sytuacji rodziny, zeszyt wizyt, plan pracy, notatki służbowe, harmonogram wizyt, comiesięczne oraz roczne sprawozdania ze współpracy z rodziną.

Zbadano dokumentację 15 rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. W ocenie zespołu kontrolującego wskazane jest kontynuowanie prowadzonej dokumentacji rodziny, w przypadku przejścia rodziny przez kolejnego asystenta. W związku z tym, nie jest konieczne ponowne podpisywanie przez rodzinę zgody na współpracę z asystentem. W badanych aktach stwierdzono brak dokonywania ocen okresowych sytuacji rodziny. Asystent sporządzał zamiennie comiesięczne sprawozdania i podsumowywał współpracę z rodziną z końcem roku kalendarzowego. Dotychczas asystent rodziny nie prowadził monitoringu z rodziną, z uwagi na fakt krótkiej współpracy z rodzinami. Do chwili obecnej żadna z rodzin nie osiągnęła dostatecznej dojrzałości, aby móc przejść z aktywnej asysty w monitoring.

W związku z powyższym zespół kontrolujący zaproponował wprowadzenie do dokumentacji: określanie czasu obowiązywania planu pracy z rodziną, aktualizowanie planu pracy stosownie do sytuacji rodziny, sporządzanie okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku (z odniesieniem w treści do planu pracy) oraz wskazał konieczność monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym, przy ustnej akceptacji p.o. Kierownika GOPS. Przy braku współpracy rodziny z asystentem, asystent konsultuje się z pracownikiem socjalnym i innymi służbami działającymi na rzecz rodziny, podejmując decyzję o zakończeniu współpracy i sporządza pisemną informację.

Dotychczas asystent nie uczestniczył w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, ponieważ rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej nie były objęte wsparciem asystenta. W spotkaniach zespołu uczestniczył jedynie pracownik socjalny, który był oddelegowany przez p.o. Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym* –

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. wydatkowano kwotę: 19 250,01 zł,
- w 2016 r. wydatkowano kwotę: 21 960,00 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) nie ponoszono kosztów.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 23 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 19 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 13 lipca 2016 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz.213).

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy* -

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, asystenta rodziny, a także poprzez współpracę z innymi służbami tj.: szkołą, kuratorami, przedstawicielami służby zdrowia.

W przypadku stwierdzenia zagrożenia zdrowia i życia w rodzinie, o zaistniałej sytuacji GOPS niezwłocznie informuje Sąd Rejonowy w Chełmnie.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej